

Xenofeminismens konceptualisering av makt

Abstract

2015 publicerade det anonyma kollektivet Laboria Cuboniks ett online-manifest vid namnet "Xenofeminism: a politics for alienation". Denna uppsats har som mål att undersöka och förklara Xenofeminismen och dess konceptualisering av makt, genom att svara på frågeställningen "Vad är Xenofeminism och hur konceptualiserar denna feministiska inriktning makt?".

Xenofeminismen förstås som en feministisk inriktning skapad ur kontexten av post-strukturell feminism med de mest utpekade aspekterna av teknomatrealismen, anti-naturalismen och genusavskaffning.

Xenofeminismens konceptualisering av makt undersöks genom att använda tre olika alternativa feministiska maktkonceptualiseringar; makt som resurs, makt som förtryck och makt som bemyndigande. Slutsatsen blir att XF förstår makt som en syntes av makt som förtryck och makt som bemyndigande.

Nyckelord: Xenofeminism, feminism, makt, teknomaterialism, anti-naturalism, genusavskaffning.

Antal ord: 6366

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Utgångspunkt och syfte.....	1
1.2	Metod.....	2
2	Feminism och Xenofeminism	5
2.1	Feminism.....	5
2.2	Xenofeminism.....	8
2.2.1	Teknomaterialism.....	8
2.2.2	Anti-naturalism.....	9
2.2.3	Genusavskaffning.....	10
3	Xenofeminism och Makt	13
3.1	Feministiska conceptualiseringar av makt.....	13
3.1.1	Makt som resurs.....	13
3.1.2	Makt som förtryck.....	14
3.1.3	Makt som bemyndigande.....	16
3.2	Xenofeminismens maktanalys.....	16
4	Slutsats	19
5	Referenser	20

1 Inledning

1.1 Utgångspunkt och syfte

Feminismen förstådd i bred bemärkelse som ideologi, metod, och rörelse, har ett signifikant inflytande inom samhället i allmänhet och inom universiteten kanske i synnerhet. Feminismen har gått från att kritiserat den politisk-filosofiska kanonen, till att, i Nancy J. Hirschmann ord, ”bli en del av den” (Hirschmann, s. 13). Femtioåtta olika myndigheter (till exempel Försvarmakten, Skolverket, Universitets- och högskolerådet, och Vetenskapsrådet) arbetar tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i all sin verksamhet. Jämställdhetsmyndigheten arbetar även tillsammans med alla statliga lärosäten samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping för att på liknande sätt där integrera in jämställdhetsperspektiv i all deras verksamhet (Jämställdmyndigheten 1 & 2).

Detta är för att påvisa feminismens betydelse både inom universiteten och den forskning som pågår däri, samt i resten av samhället. Feminismen alltså har både inomvetenskaplig och utomvetenskaplig relevans. Men samtidigt är feminismen inte homogen, utan det finns en mängd olika sätt att förstå den i dess mest simpla mening, och många typer av partikulära avarter. Och en av feminismens nyaste, och kanske intressantaste avart, är Xenofeminismen (ibland kallad för ’XF’).

2015 spreds ett feministiskt online-manifest med titeln ”*Xenofeminism: a politics for alienation*” som bidrog till en debatt kring genus, teknologi, alienation, och det onaturliga (Navarro). Kollektivet som var bakom manifestet skrev det anonymt, under namnet *Laboria Cuboniks*. Namnet är ett anagram för *Nicolas Bourbaki*, ett pseudonym som användes av ett kollektiv av matematiker som reagerade på användningen av föråldrade textböcker efter (och som en konsekvens av) Första Världskriget, genom att producera nya, tidsenliga textböcker.

Att Xenofeminismen föddes ur ett online-manifest istället för akademiska tidskrifter tyder på dess syfte. Just olika typer av manifest har en tradition inom feminismen, där de agerar som rop efter intern praktisk, politisk eller teoretisk förändring. Det Xenofeministiska manifestet ropar efter ett radikalt nytt förhållningssätt inom alla dessa områden, (Jones, s. 1).

2018 gavs detta manifest ut i bokform av bokförlaget Verso Books, och samma år kom Helen Hester – en av författarna av det Xenofeministiska Manifestet – ut med en bok om Xenofeminismen. I denna boken beskriver hon Xenofeminismen som en sammansättning av en mängd olika intellektuella inriktningar, med syftet att skapa ett projekt lämpat till att bemöta kontemporära politiska omständigheter (Hester, s. 1).

Xenofeministerna har fått en icke-trivial uppmärksamhet utanför sina egna cirklar. Till exempel har Rosi Braidotti, en känd och inflytelserik filosof och feministisk teoretiker, gett ut en bok om Posthumanistisk Feminism där hon diskuterar Xenofeministerna (Polity).

Syftet med denna uppsats är alltså att undersöka och försöka förstå Xenofeminismen som feministisk inriktning. Specifikt vill jag undersöka de teoretiska alternativ som denna avart erbjuder för att förstå makt och utföra maktanalyser.

Frågeställningen jag kommer att försöka svara på är: *Vad är Xenofeminism och hur konceptualiserar denna feministiska inriktning makt?*

1.2 Metod

Metodologiskt skulle man kunna kategorisera min uppsats som en, vad man i Metodpraktikan kallar, för en systematiserande undersökning som utförs via en kvalitativ textanalys (Esaiasson m.fl. s.210–214). Jag kommer alltså läsa ett antal texter, mestadels om feminism, Xenofeminism och makt-teori, och försöka beskriva och systematisera innehållet.

Ett problem som jag behöver hantera är uppsatsens storhet. Xenofeminismen är en ganska ny och okänd inriktning. Dess idéer bygger också på en lång historia av feministisk och radikalt tänkande, vilket är nytt territorium för mig. För att förstå

accelerationism – vilket är en idé-tradition som haft ett stort inflytande på Xenofeminismen, enligt Emily Jones (s. 127–128) – behöver jag läsa och förstå tänkare som Nick Land, Gilles Deleuze och Félix Guattari. Detta är såklart helt och hållet omöjligt för mig att klara av (bland annat) på grund av den tidspress som råder.

I och med att uppsatsens yta är så stort är jag i behov av att arbeta på ett sätt som möjliggör resultat under dessa förhållanden. En viktig del av uppsatsarbetet är alltså att göra produktiva avgränsningar som skapar rätt brädd och djup i uppsatsen.

Det är inte bara accelerationismen som kommer att lämnas utanför denna uppsats som en konsekvens den omfångs-inskränkning som kompetens-, tids- och ordbegränsningar spelar. Även idétraditioner som post-humanismen och cyberfeminismen, samt tänkare som Jacques Lacan och Shulamith Firestone lämnas vid väggkanten.

Min metod i valet av avgränsningar gjordes genom att jag först läste min in på ämnet och hittade det som var relevant. Orsaken jag valde bort post-humanismen och cyberfeminismen som var relevanta för att förstå XF, var för att syftet med uppsatsen handlade om XF och makt, och de inriktningarna – om än relevanta för en djup förståelse av Xenofeminismen – verkade *inte* relevanta för XF:s konceptualisering av makt. Med samma logik valde jag att lyfta fram post-strukturalismen och Foucault, då de var relevanta för makt-komponenten av uppsatsen.

Vissa nyanser kommer med största sannolik missas i analysen, i och med avgränsningarna. Ibland används koncept av text-författare som jag inte förstår och inte har tid att sätta mig in i. Ett exempel är när Bohal skriver (s. 77) ”{Master Signifier, Patriarchy, Big Daddy mainframe}”. Det verkar i viss mån relevant för att förstå (hur hon förstår) XF, men jag väljer bort det av (vad jag hoppas är) uppenbara skäl.

Jag menar att det är rimligt att förstå XF som en utveckling ur en post-strukturalistisk feministisk kontext. Jag kommer därför börja uppsatsen med att beskriva denna feministiska kontext för att sedan ge mig in på Xenofeminismen som sådan.

När det kommer till Xenofeminismens konceptualisering av makt, kommer jag att presentera tre olika alternativa feministiska konceptualiseringar och försöka tolka fram XF:s syn via dom. Detta beslut grundar sig i att jag hittade en lämplig

och användbar artikel som presenterade dessa tre olika alternativ, och de upplevdes som lämpliga. En viss avgränsning gjordes dock även här, där jag valde bort att ta upp den fenomenologiska feminismens, den socialistiska feminismens, och den analytiska feminismens sub-syn på makt som förtryck. Detta då jag ansåg att de var irrelevanta för uppsatsen.

När det kommer till materialet i uppsatsen så använder jag all Xenofeministisk primärtext jag kunde få tag i, vilken är själva manifesten i sig, och boken *Xenofeminism* av Helen Hester (en av författarna av manifestet). Utöver dessa primärtexter kommer jag att använda två av de få artiklar om Xenofeminismen som jag hittade via en sökning på LUBsearch. Specifikt används artikeln av Emily Jones då jag ansåg att den fungerade som en god introduktion och artikeln av Vít Bohal då den var nära sammankopplad till makt-konceptualisering.

Utöver XF-material används en mängd artiklar som fungerar som bakgrundsbeskrivare eller analysverktyg. Primärt kommer dessa från Oxford handböcker, då jag anser att dessa är väl lämpade för generell men någorlunda djup förståelse. Att använda primär material när jag beskriver till exempel Foucaults maktanalys skulle kanske vara bättre, men i och med de avgränsningar som måste göras blir det omöjligt.

2 Feminism och Xenofeminism

2.1 Feminism

Xenofeminismen är en inriktning inom feminismen. För att på riktigt kunna förstå denna inriktning menar jag att man måste förstå den inom denna kontext; det vill säga som en utveckling rotad i en mer generell feminism. Så vad är feminism och hur har feminismen (så att säga) utvecklats till Xenofeminism?

I väst brukar vi tala om tre olika vågor av feminismen. Den första vågen anses verkade mellan 1700-talet och 1960-talet och handlade om att utöka kvinnors civila rättigheter och möjligheter till utbildning, samt släppa in dem i den offentliga sfären. Den andra vågen håll på mellan 1960-talet och 1980-talet och handlade främst om att formalisera kvinnors jämlikhet i lag och via policy, samt ett utökat fokus på skillnader mellan kvinnor. Den tredje vågen av feminism tog fart under 1990-talet och kännetecknas som mångfaldig, anti-fundamentalistisk och med ett fokus på handling över teori (Dhamoon, s. 1–2).

Men denna idé av de tre vågorna lämnar andra sätt att förstå feminismen åt sidan. Man kan även förstå feminismen som ett forskningsparadigm som tittar på ontologi, epistemologi och metoder; en ideologi med generella tro- och värderingssatser; eller en paraplyterm för en mängd olika sociala rörelser som ämnar att fixa makt-relationer av olika slag (Dhamoon, s. 2). Hirschmann (s. 2) förklarar att feminismen är samtidigt en innehållsanalys, ett epistemologiskt ramverk, en metodologi, ett politiskt projekt, och ett etiskt projekt.

Feminister har kritiserat och arbetat med den politisk-filosofiska kanonen under längre tid. De började med att försöka blottställa kvinnors frånvaro, och insåg snabbt att de behövde kritisera vissa fundamentala antaganden (som till exempel privat-offentlig distinktionen) för att kunna integrera kvinnor som politiska varelser (Zerilli, s. 2–3).

Detta arbete med att kritisera kanonen ledde senare till aktiva försök att transformera den; feministerna behövde tänka om fundamentala politiska koncept och dess betydelse. Målet var inte längre att integrera kvinnor i befintliga strukturer, utan att försöka dekonstruera strukturerna. Under denna tiden vände sig feministerna till Foucault för att förstå moderna maktrelationer (Zerilli, s. 4–5). Denna vändning är viktig att begripa när man vill förstå Xenofeminismen.

På 60- och 70-talet satt feminismen i en situation där de lånade maktanalyser från liberalismen eller marxismen. Liberala feminister såg makt som en resurs som skulle fördelas lika mellan män och kvinnor, medan de marxistiska feministerna såg mannens förtryck av kvinnan som kapitalistens förtryck av arbetaren. De liberala och marxistiska maktanalyserna fungerade inte så väl för feminismen, då de liberala maktanalytikerna missade systematiskt förtryck och de marxistiska såg på kvinnor som en homogen grupp. Det var under denna kontexten som feministerna vände sig till post-strukturalisten Foucault för vägledning (Oksala, s. 2–3).

Foucault kritiserade den liberala maktanalysen genom att påpeka saker som att makt inte existerar som något konstant, utan finns bara när den används. Makt är handling i en relation, för Foucault. Liberaler fokuserar också för mycket på rättigheter och lagar, och missar därför andra former av makt som en konsekvens. Hans kritik gentemot den marxistiska synen bygger främst på att maktrelationer är tjocka nätverk som penetrerar hela samhället och inte en dualistisk struktur av de styrda och de som styr (Oksala, 3–4).

Foucaults tänkande fick feminister att inse att makt är relationell, penetrerar allt, samt är diffus och produktiv. Just den produktiva delen kan vara en av de viktigaste aspekterna som bakgrund för Xenofeminismen, då den fick feminister att ifrågasätta de identiteter de använde vid sin politiska organisering. Vad Foucault menar när han säger att makt är produktiv är att makt inte främst fungerar via förtryck och förbud, utan genom att skapa och forma. Makt skapar och formar till exempel subjekt. Att vara en socialt erkänd individ med förståeliga intentioner och önskningar är endast möjlig inom maktstrukturer. Man kan helt enkelt inte förstå människor utanför eller bortkopplad från makt (Oksala s. 4).

Judith Butler tog Foucaults maktanalys seriöst och applicerade den på hennes feministiska tänkande. Ifall makt formar subjekt, vad betyder det för feminismen? Om makt formar subjekt så är såklart feminismens subjekt – kvinnan – ett resultat

av makt, det också. Denna insikten ledde till ett ifrågasättande av användningen av kvinnan som identitet i feministisk politik. Men även andra identiteter, som till exempel de homosexuella och queer, ifrågasattes. Dessa var inte (så att säga) autentiska identiteter, utan identiteter formade av makt för att upprätthålla strukturer (Oksala, s. 4–5). Kanske var det bättre att lämna dom åt sidan?

Detta ledde, kanske inte så överraskande, till en kris inom feminismen (Zerilli, s. 7 och Dhamoon, s. 14). Om kvinnan försvinner som subjekt inom feministisk politik, vem talar man för? Vem är det man försöker frigöra? Vad är meningen med feminismen, ens?

Dessa frågor ledde till en konflikt inom feminismen som förstås som en konflikt mellan de essentialistiska och de anti-essentialistiska. I ett försök att hantera konflikten mellan de essentialistiska och anti-essentialistiska feministerna, skapades intersektionalitet (Dhamoon, s. 14).

Intersektionalitet är (bland annat förstått som) ett analytiskt ramverk som används för att förstå samtliga dimensioner av maktrelationer (som till exempel klass, sexuell läggning, ras/ethnicitet, och kön) som ömsesidigt sammansatta system av förtryck (Chepp & Collins, s. 3). Idéen är att dessa koncept inte kan bli förstådda isolerade från varandra, utan måste bli förstådda tillsammans. Dessa olika maktrelationer överlappar och interagerar på ett sätt som skapar unika materiella omständigheter och upplevda verkligheter för de människor (individer så som grupper) som existerar inom dom (Chepp & Collins, s. 2–3).

Jag menar att vi nu gått igenom feminismen samt dess begrepp och perspektiv i den mån det är relevant för vår genomgång av Xenofeminismen. Även om det kan tyckas vara självklart är det ändå viktigt att poängtera att det såklart finns mycket mer relevanta perspektiv och begrepp som behövs förstås för att nå en total förståelse av XF. Men det som vi gått igenom här lägger grunden för den bredd och det djup som denna uppsats är ute efter.

Sammanfattningsvis kan man säga att Foucault och den post-strukturella feminismen skapade den intellektuella kontext som Xenofeminismen växte ut ur. Kvinnan som politiskt subjekt och organisationsprincip är ifrågasatt, lika så andra identiteter som homosexuell, bisexuell, och queer. Intersektionalitet skapades och används nu för att hantera denna problematik, med hoppet att feministisk politik (och ”frigörande politik” mer generellt) ska kunna fortgå.

2.2 Xenofeminism

Ordet 'Xenofeminism' är uppbyggt av ordet *Xeno* – *främling* på grekiska – och *feminism*. Detta kan missuppfattas som om XF ser sig själv som en främling i relation till feminismen, vilket inte är helt korrekt. XF är ett rop efter en ny form av feminism som är bättre lämpad till de samtida omständigheterna. Teoretiskt sätt utgår de från – och bygger vidare på – tidigare arbete från till exempel posthumanistisk feminism och queerteori (Jones, s. 127).

Det är inte en inriktning som på något sätt ställer sig antagonist mot den mer etablerade och (så att säga) normala feminismen, i teoretisk mening. Xenofeministerna pratar till exempel om reproduktionsarbete (Cuboniks, s. 79) och behovet att använda sig av ett intersektionellt förhållningssätt till det universella (Cuboniks, s. 57), precis som många andra kontemporära feminister gör. Så man kan inte säga att de är särskilt antagonistiska gentemot andra feminister på ett teoretiskt plan, även om skillnader såklart förekommer. Från ett praktiskt och aktivistiskt perspektiv har de dock en mycket mer kritisk relation till mycket av den samtida feminismen.

Jag kommer att ta upp och förklara de tre viktigaste aspekterna av Xenofeminismen (Hester, s. 6). Dessa aspekter är teknomatrealismen, anti-naturalismen och genusavskaffning.

2.2.1 Teknomaterialism

Xenofeministerna försöker som tidigare nämnt att forma en ny feminism som är bättre lämpad för de samtida omständigheterna. En viktig komponent av detta feministiska nybygge är vad de kallar för *teknomatrealism*.

Enligt Xenofeministerna konceptualiserar andra feminister och den breda allmänheten det teknologiska på ett felaktigt sätt. Vi ser på information och det materiella som skiljt från varandra, och ser information som något mer väsentligt, mer viktigt, och mer fundamentalt jämfört med det materiella. Teknomaterialismen är ett försök att konceptualisera teknologin som någonting matrealistisk; ett försök att förankra teknologin i fysikalitet snarare än att se det som flytande (Hester, s.7–8).

Vissa feminister kan ibland se teknologi, vetenskap, eller rationalism som något patriarkalt och därav något att förkasta. Xenofeministerna gör inte detta, utan försöker istället positionera detta som en del av vårt vardagliga liv och som en sfär öppen för aktivism (Hester, s. 8). Både vardaglig teknologi och teknologi utöver det vanliga kan användas för att uppnå olika politiska mål.

Samtidigt är inte teknologi endast något av godo, enligt Xenofeminismen. Teknologin är i sin natur varken progressiv (Cuboniks, s. 16) eller neutral (Hester, s. 9), utan något som är bundet till dess sociala relationer.

Relationen mellan teknologi och det sociala är komplex. Teknologi är lika socialt som samhället och det sociala är teknologiskt. Teknologi betraktas alltså som något socialt, utifrån det Xenofeministiska teknomatrealistiska perspektivet (Hester, s. 10–11). Och precis som med allt annat socialt borde det teknologiska vara ett utrymme för politisk ingripande. Xenofeministerna menar att teknologi har använts för att tjäna det rådande systemet, och är ute efter att appropriera teknologi och dess alienerande effekt för sina egna syften, istället (Cuboniks, s. 35).

2.2.2 Anti-naturalism

Xenofeministerna menar att vi befinner oss i en värld av tekno-vetenskap, där inget är heligt (det vill säga övernaturligt) och utom räckhåll för att bli omstrukturerat och transformerat av oss människor (Cuboniks, s. 64–65). Med andra ord kan teknologi och vetenskap användas inom den så kallade 'naturliga världen', för att utvidga vår frihet (Hester, s. 13).

Detta har fått konsekvenser på det konceptuella planet. Naturen kan inte längre ses som någon essentialistiskt fundament för förkroppsligande, utan som ett formbart utrymme som i sin tur formar den upplevda världen för människor (Hester, s. 13). Distinktionen mellan kultur och natur har i rivits ner. Naturen är inte för XF någon heligt som fungerar som horisonten för det möjliga frigörandet. På samma sätt som man ser kulturen som något formbart, är naturen också något formbart.

Hester jämfört detta med positionen som man kan finna hos eko-feministerna Maria Mies och Vandana Shiva. Enligt Hester (s.15) argumenterar dessa för att vetenskapens paradigm är patriarkal och kolonial, och försöker jaga bort kvinnor från deras generativa (livs-skapande) förmåga. De ser alltså graviditet som något 'naturligt' som patriarkatet via 'vetenskap' försöker få kontroll över, och som en

konsekvens alienera kvinnor från deras förmåga att skapa liv. Från denna position argumenterar Mies emot olika typer av reproduktiv teknologi, med argumentet att det alienerar kvinnor och män från deras kroppar. Genom att låta teknologi spela en roll i reproduktion försvinner en mer autentisk aspekt av processen, där en vild och mer okontrollerad aspekt går förlorad (Hester, s.15–16).

Xenofeministerna håller med om att denna vetenskapligt påverkade reproduktiva processen i viss mån är alienerande, men menar att den naturliga processen är alienerande den också. Valet står mellan en teknologisk alienerande process där epistemisk auktoritet ges till medicinska experter, och en naturlig, vild och förtrollande process där den gravida kroppen underkastas krafter utanför dess kontroll (Hester, s. 17).

Det som gör Xenofeminismen till anti-naturalistisk är att den vid sådan här situation där man måste välja mellan 'naturlig' process och en 'vetenskaplig' process, så väljer dom den vetenskapliga processen. Att välja den 'naturliga' processen är att ge ett tyst samtycke till *hur sakerna är*, medans den 'vetenskapliga' processen skapar ett handlingsutrymme för att röra sig mot *hur det borde vara* (Hester, s. 18–19). De väljer helt enkelt mer frihet över mindre frihet, oberoende av idéer kring naturens övernaturlighet.

För att förtyckliga så är det inte så att XF är anti-naturalistiska i den mening att de på något sätt förnekar eller förkastar "världen där ute". Det finns mätbara, spontant förekommande fenomen som strukturerar vår värld och formar gränser för det möjliga. Det finns en biologisk verklighet där vissa kroppar har vissa egenskaper och kapaciteter. Vad de anser problematiskt är dock idén att denna biologiska och fysiska verklighet är konstant eller oföränderlig. Det 'naturliga' och det 'biologiska' är sfärer av vår existens som är öppna för förändring genom handling, precis som med allt annat (Hester, s. 20–21).

Xenofeministerna vill helt enkelt inte att 'det naturliga' ska användas för att motivera något typ av politiskt ställningstagande över huvud taget (Cuboniks, s. 93).

2.2.3 Genusavskaffning

Den sista aspekten av Xenofeminismen som jag kommer gå in på är genusavskaffning. Denna aspekt följer logiskt från anti-naturalismen. I fall det

'naturliga' är öppen för förändring genom aktivistisk handling via vetenskap och teknologi, blir det 'naturliga' i någon mån politiskt. Och i fall både normer (det kulturella) och kroppar (det biologiska/naturliga) är förstådd som öppen för förändring, följer det naturligt att det som vi talar om som genus är en sfär mottaglig för frigörande handling (Hester, s. 22).

Så vad betyder det att XF vill avskaffa genus? Till att börja med betyder det *inte* att de vill avskaffa de egenskaper hos den mänskliga populationen som vi ser som könade egenskaper. Det handlar istället om att avskaffa den konceptuella användbarheten av begreppet genus genom att (som dom uttrycker det) låta "hundratals kön blomma" (Cuboniks, s. 55).

Genom att uppmuntra till en diversifiering av de karaktärsdrag som anses könade, slutar begreppet ha en betydelse och därav slutar vara en bas för potentiellt systematiskt förtryck. Detta är en återkommande taktik för Xenofeministerna. De vill på samma sätt att egenskaper som är sammankopplade med begrepp som ras, klass och 'able-bodied' ska sluta få sin sociala betydelse, och därför inte vara användbara i någon form av diskriminering. XF är intresserad av genusavskaffning i bemärkelsen att de vägrar alla sociala ordningar byggd med könsidentitet som en grund för förtryck (Hester, s. 29–31).

Det är viktigt att inte missuppfatta hur de vill uppnå detta. Målet är inte att avskaffa skillnader. Det är just restriktionerna kring könsidentitet som de vill bort ifrån; de vill bort ifrån binärt tänkande som tränger in identiteter i manlig–kvinnlig. De vill inte heller skapa en genus-lös värld, utan istället skapa en värld med könsidentitetisk 'post-scarcity'. Genom att skapa så många idéer av genus och könsidentitet som möjligt slutar genus vara något meningsfullt över huvud taget (Hester, s. 31), och när begreppet slutar vara betydelsefullt slutar det också fungera som organisatorisk princip för förtryck (Cuboniks, s. 55).

Det är bäst att förstå aspekten av genusavskaffning som en exemplifiering av en mer generell taktik av Xenofeministerna. Hester (s.29) säger det själv när hon medger att namnet "genusavskaffning" är missvisande, då XF är intresserad av att avskaffa mer än genus. Vít Bohal beskriver denna taktik i sin artikel *Hacking the Syntagm: Xenofeminism Against Paranoid Praxis*, och kontrasterar XF-metoden med en mer generell feministisk metod. Medan mer generella feministiska metoder har en tendens att bekräfta förtryckande strukturer genom att gå med på den interna

strukturella logiken, försöker XF koda om strukturerna genom att använda dess verktyg för sina egna syften (Bohal, s. 78–79 och Cuboniks, s. 49).

För att verkligen förtydliga hur denna taktik fungerar kan det vara bra med ett exempel. Ta hbtqai+-rörelsen till exempel. Just hbtqai+ står för homosexuell, bisexuell, trans, queer, intersexuell, asexuell, och pluset står för "alla andra identiteter och läggningar – för det finns tusentals olika varianter" (SV Väst). Men det finns ju såklart i alla fall en sexuell läggning som inte är en del av det inkluderande pluset; heterosexualiteten. Gruppen definieras alltså på ett intersektionellt sätt i kontrast till heterosexuella. Så när Pridefestivaler anordnas för att "synliggöra heteronormen och hbtq-personer i samhället i stort" (Stockholm Pride) så befäster dom (enligt den Xenofeministiska logiken) paradoxalt nog heteronormativiteten. Detta genom att genom att bekräfta systemets logik av "de heterosexuella" kontra "de avvikande".

Att använda den intersektionella ramverket för aktivism, genom att man samlar avvikande genus-grupper för att markera mot den centrala heteronormativiteten, fungerar alltså väldigt dåligt, enligt Xenofeminister. Deras alternativa metod av genusavskaffning via meningsförstörelse av begreppet genus är en annan taktik som ska leda till frigörelse från systematiskt förtryck, på riktigt (Cuboniks, s. 45).

3 Xenofeminism och Makt

3.1 Feministiska konceptualiseringar av makt

Vi har nu gått igenom vad Xenofeminismen är, och ska nu börja undersöka hur Xenofeministerna förstår maktbegreppet. För att kunna veta hur Xenofeministerna konceptualiserar makt, behöver vi få en förståelse av de olika feministiska konceptualiseringarna av makt.

I artikeln *Feminist Perspectives on Power* skriven av Amy Allen för "Stanford Encyclopedia of Philosophy", sägs det att det finns tre huvudinriktningar för hur feminister konceptualiserar makt. Dessa huvudinriktningar är att se på makt som en resurs, som förtryck, eller som bemyndigande (Allen, inledning).

3.1.1 Makt som resurs

De feminister (främst liberala feminister) som ser makt som en typ av resurs menar att makt är något socialt gott, men är tyvärr ojämlikt fördelat. Målet för dessa feminister är att fördela denna makt-resurs rättvist, så att kvinnor får lika mycket makt som män (Allen, del 2).

Detta var som tidigare nämnt en maktmodell som Foucault kritiserade. Han menade att de liberala feministerna som förstod makt som en resurs som kan ägas av människor, och därmed existerar externt gentemot dom, missade den produktiva aspekten av makt. Han menar istället att makt konstruerar människor och inte endast besitts av dom. Foucault menar också att makt är tätt sammankopplat till vårt språk, rör sig längst diskurser och blandar därav ihop skillnader mellan maktens subjekt och objekt; mellan makts agenter, verktyg, och mål (Brown, s. 4).

Även Young kritiserar makt som resurs-modellen, på fyra olika punkter. För det första menar Young att makt är relationell och inte något man kan äga (och därför

inte något man kan omfördela). För det andra menar hon att resursmodellen osynliggör den institutionella och strukturella komponenten av makt. För det tredje menar Young att makt endast existerar i handlingar, och inte som något statiskt. Den fjärde punkten som Young menar att resursmodellen hamnar fel är att den har svårt att förstå den diffusa skepnad makt tar i moderna industriella samhällen (Allen, del 2).

3.1.2 Makt som förtryck

Makt som förtryck-modellen ser makt som relationell. Mer specifik ser de makt som en relation där en part har en illegitim makt över en annan part (Allen, del 3). Olika feministiska inriktningar har olika svar när det kommer till vad det betyder att ha illegitim makt över en annan.

Det var de liberala feministerna som såg makt som en resurs, men det finns en betydande större pluralitet hos feministerna som ser på makt som förtryck. Jag kommer inte ta upp alla dessa olika perspektiven, utan kommer endast att ta upp de mest relevanta för denna uppsats. Dessa är de radikala feministernas, de intersektionella feministernas, samt de post-strukturalistiska feministernas perspektiv.

De radikala feministerna ser makt som en binär relation av dominans–underkastelse, ofta förstådd som slav–mästare. Ett exempel på en radikalfeministisk tänkare är Catharine MacKinnon. MacKinnon menar att genuskillnader endast är fastställda konsekvenser av makt. Genuskillnaderna definieras alltså av makt. Hon menar att detta leder till att köndistinktionen mellan män och kvinnor är att män har makt medans kvinnor saknar makt. Detta betyder att det blir omöjligt att prata om kvinnor med makt, då kvinnor per definition sakar makt (Allen, del 3.2).

En annan radikalfeminist är Marilyn Frye, som förstår maktrelationen av dominans–underkastelse som en fråga om tillgänglighet. Hon menar att totalt makt över någon annan betyder att den personen är totalt tillgänglig hela tiden. Hon tar detta till sin logiska slutpunkt, och drar slutsatsen att feminism kräver separatism. Kvinnor måste helt enkelt sluta vara tillgängliga åt män (i bemärkelsen av icke-tillgång till kvinnokroppar, hushållsarbete, och känslomässigt arbete) för att utmana patriarkatet (Allen, del 3.2).

När det kommer till den intersektionella makt-modellen kan det vara bra att påminna om vad intersektionalitet faktiskt är. Intersektionalitet är ett analytiskt ramverk som används för att skapa förståelse kring hur samtliga dimensioner av maktrelationer (som klass, sexuell läggning, ras/ethnicitet, och kön) fungerar som ömsesidigt sammansatta system av förtryck (Chepp & Collins, s. 3). Utifrån det intersektionella perspektivet argumenteras det för att maktanalyser som ser på (till exempel) klass och kön som ömsesidigt avskilda kategorier implicit privilegierar upplevelserna hos mest privilegierade medlemmarna av de förtryckta grupperna. På det sättet förvrängs upplevelserna av arbetarklasskvinnor, som inte bara upplever förtryck som en konsekvens av sitt kön, utan som en konsekvens av sin klass också (Allen, del 3.4).

De post-strukturalistiska feministerna bygger sin maktanalys på Foucaults arbete (Allen, del 3.5). Foucault menade att även om makt kan ibland vara repressiv, så är den främst produktiv och formar sina subjekt.

Makt har enligt Foucault fungerat annorlunda under historien, (Oksala, s. 3). Formen makten tar i moderna samhällen kallar han för Governmentality, och är uppbyggd av fyra aspekter. För det första fångar och ordnar Governmentality krafter hos kroppar (individer, organisationer, länder) som annars skulle vara oordnade och oproduktiva. För det andra spelar Governmentality en roll överallt, i alla diskurser. Diskurser om hälsa eller teknologi är inte utanför maktens räckhåll. För det tredje är inte Governmentality endast tyglad till att bara verka via och inom synliga områden och vägar, utan verkar även på otydliga och osynliga sätt utan möjlighet för ansvarsutkrävande. Och för det fjärde, både skapar och infiltrerar Governmentality diskurser som anses fri- och fränkopplade från politisk makt utan att centralisera och koppla ihop dom (Brown, s. 7).

Även om dessa tre olika feministiska inriktningarna ser på makt på (till vis del) annorlunda sätt, konceptualiserar de alla makt som relationell och dominerande. Radikalfeministen MacKinnon menade att makt definierade skillnader, till den grad att det var omöjligt att tänka på kvinnor med makt då de definieras som maktlösa. Den andra radikalfeministen Frye, lyfte fram perspektivet att makt över någon betyder den personen är tillgänglig för dig; total makt betyder total tillgänglighet. De intersektionella feministerna menade att maktrelationer måste förstås som överlappande för att undvika att erfarenheter får människor som är förtryckta på flera olika plan förvrängs, och de post-strukturalistiska feministerna menade att

modern makt fångar upp och ordnar krafter, spelar en roll överallt, verkar osynligt och diffust, samt skapar och infiltrerar diskurser som annars anses utanför makt.

3.1.3 Makt som bemyndigande

Vissa feminister menar att det är fel att förstå makt som en typ av dominerande eller förtryck, det vill säga som *makt-över*. Dessa feminister vill hellre konceptualisera makt som bemyndigande ("empowerment"); som *makt-att* (Allen, del 4).

Ett exempel på en feminist som förstår makt som bemyndigande är Jean Baker Miller. Hon menar (som många andra feminister som konceptualisera makt på detta sätt) att *makt-över* förståelsen är implicit en patriarkal analys och presenterar *makt-att* som ett alternativ. Miller förstår makt som kraft som producerar förändring; som tar något från 'punkt A' till 'punkt B'. Virginia Held kallar denna makt *transformativ* (Allen, del 4).

På samma sätt som Miller såg *makt-över* som implicit patriarkalt menar Luce Irigaray att feminister borde ifrågasätta och ersätta definitionen av makt i patriarkala samhällen. Om detta inte görs, och feminister istället endast lyckas omfördela makt i samhället lämnar dom själva makt-strukturen med sin förtryckande logik intakt och riskerar att återigen bli offer (Allen, del 4).

Sarah Lucia Hoagland definierar makt som *makt-inifrån*, och menar att den fungerar kreativt som engagemang, förmåga, och beslutsfattande. På liknande sätt säger Hélène Cixous kvinnans makt inte grundar sig i makt över andra, utan makt över sig själv (Allen, del 4).

Alla dessa feminister ser på makt som något bemyndigande eller frigörande. En typ av *makt-att* agera i världen, att förändra sig själv, att styra över sig själv och sin egen framtid.

3.2 Xenofeminismens maktanalys

Cuboniks säger (s.31) att de vill kunna röra sig mellan "politisk, materiell och konceptuell organisering" och Bohal (s. 79) påpekar att XF *inte* sysslar med ren teori av makt, utan försöker likt Foucault analysera makt utifrån hur den visar sig. Detta tyder på att XF inte använder sig av en explicit och tydlig konceptualisering

av makt, vilket i sin tur tyder på att ett kraftigt engagemang med texterna krävs för att kunna gå ett svar på frågeställningen.

Så hur konceptualiserar Xenofeministerna makt? Till att börja med är svårt att se Xenofeministerna som anhängare av resursmodellen. Ingenstans hittar jag några indikationer på detta; ingenstans (av det jag har sett) talar varken Cuboniks eller Hester om makt som resurs. Så att utesluta resurs-modellen från möjliga konceptualiseringar verkar rimligt. Dock är det svårare att hantera de andra två alternativen av makt som förtryck och makt som bemyndigande. Detta då det finns indikatorer på att XF använder båda konceptualiseringarna i sin maktanalys.

Xenofeminismen bygger på andra feministiska inriktningar som är påverkade av Foucault och post-strukturalismen, och det verkar väldigt tydligt att XF köper åtminstone delar av den Foucauldianska konceptualiseringen av makt. Man kan se detta när man tittar på hur de talar om hur makt formar vår förståelse av genus (Hester, s. 28) och hur om hur makten attraherar och ordnar krafter under dess "asymmetriska verksamhet" (Cuboniks, s. 55).

Samtidigt finns det indikatorer på att Xenofeministerna har kopplingar till det radikalfeministiska perspektivet av makt som tillgänglighet. Frye menade (Allen, del 3.2) att feminismen måste kräva en typ av könslig separatism för att utmana patriarkatet. Genom att begränsa kvinnors tillgänglighet för män, begränsas också mäns makt över kvinnor. På ett liknande sätt skulle man kunna tolka Xenofeministernas användning av alienation för att befria (Cuboniks, s. 15). Alla som vill frigöra sig från systemets förtryck måste göra det genom alienation, då alienation minskar subjektets tillgänglighet för systemet. Då XF likt de post-strukturalistiska feministerna anser att vår förståelse av både genus och kön formas av makt, och att detta leder till kvinnans död som politiskt subjekt (Oksala, s. 4–5), kan man tolka deras efterfråga av alienation som kvinnlig segregation, fast utan kvinnor.

Även ett intersektionellt perspektiv kan man hitta i Xenofeminismen. Cuboniks skriver (s.57) att det universella måste bli förstådd intersektionellt. De menar alltså att det intersektionella ramverket måste användas för att skapa en politisk förståelse som skär igenom det partikulära. Enligt Jones (s. 132) är XF:s mål att skapa "intersektionell feministisk rättvisa".

Till och med ett makt som bemyndigande-perspektiv kan ses tydligt i Xenofeminismen. Cuboniks skriver (s. 33) att de vill kultivera frihet-att istället för

frihet-från, samt uppmanar feminister att utrusta sig med den kompetens och de färdigheter som krävs för denna frihet-att. Även Bohal (s. 79) lyfter fram att XF rör sig ifrån den generella feminismens frihet-från den patriarkala ordningen och mot en idé av frihet-att göra om den nuvarande ordningen till något mer passande deras tycke. Samtidigt tolkar Bohal Xenofeministernas projekt genom Irigaray och Cixous, som enligt Allen (del 4) såg på makt som bemyndigande även om de båda var post-strukturalister (Bohal, s. 72).

Så det verkar som att XF har beröringspunkter med både konceptualiseringen av makt som förtryck samt makt som bemyndigande. De verkar ropa efter både frihet från systemet förtryck och efter makten/friheten att konstruera något nytt. Detta behöver inte vara något problem, då man kan tolka makt-att och makt-över som samma typ av makt, sett från olika perspektiv. Allen (del 1) lyfter fram tänkare som menar att makt-över är en typ av makt-att; närmare bestämt makten/förmågan att påtvinga någon annan ens vilja. Men även om man kan se makt-att som makt-över kan det ändå vara relevant att ha kvar distinktionen, då makt-att kan förstås som en typ av makt över som ämnar att bemyndiga, och makt-över som en typ av makt som ämnar att hindra andra från att bemyndigas (Allen, del 4).

Så konceptualiseringen av makt som förtryck och konceptualiseringen av makt som bemyndigande kan smälta samman i en och samma makt-idé, sedd från olika perspektiv. Och i och med att man kan se indikatorer hos Xenofeminismen att de konceptualiserar makt på båda sätten, är det rimligt att dra slutsatsen att Xenofeminismens landar här, i denna syntes.

4 Slutsats

Vi har nu nått slutet på undersökningen av Xenofeminismen och dess konceptualisering av makt och det är tid att presentera resultatet. Frågeställningen som skulle svaras var: *Vad är Xenofeminism och konceptualiserar denna feministiska inriktning makt?*

För att svara på den första delen av frågan (vad är Xenofeminism?): Xenofeminismen är en feministisk inriktning som växte ut ur den intellektuella kontext som den post-strukturella feminismen efter Foucault skapade. XF:s utmärkande aspekter är teknomatrealismen, anti-naturalismen och genusavskaffning.

Teknomatrealismen är ett försök att förstå det teknologiska som någonting matrealistisk; ett försök att förankra teknologin i det fysiska, snarare än att se det som något flytande.

Anti-naturalismen är förnekandet av 'naturen' och 'det naturliga' som heligt och oföränderligt: vi *kan* förändra naturen, ibland *bör* vi förändra naturen, och då borde vi inte låta någon idé av naturens övernaturlighet stoppa oss.

Genusavskaffningen är en alternativ taktik/metod för frigörelse, vilket fungerar genom att koda om strukturer via en typ av begreppslig meningsförstörelse; genom att mångfaldiga genusbegreppets betydelse kan man avskaffa genusbegreppet helt, och då samtidigt göra det omöjligt för förtryckande strukturer att verka på den planen. XF vill avskaffa andra begrepp som kan användas för förtryck på liknande sätt.

För att svara på den andra delen av frågeställningen (hur konceptualiserar Xenofeminismen makt?): Xenofeminismen konceptualiserar makt både som förtryckande och som bemyndigande, i en typ av syntes av de båda alternativen.

5 Referenser

Allen, A. "Feminist Perspectives on Power", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (2016), Edward N. Zalta (red.). <https://plato.stanford.edu/archives/fall2016/entries/feminist-power/> [2020-05-17]

Bohal, V. 2019. "Hacking the Syntagm: Xenofeminism Against Paranoid Praxis" i Litteraria Pragensia, 2019, Vol. 29 nr. 58, sid. 72-82.

Brown, W. 2009. "Power After Foucault" i Dryzek, J. S., Honig, B., Phillips, A. (red.) "The Oxford Handbook of Political Theory."

Chepp, V. & Collins, P. H. 2013. "Intersectionality" i Waylen, G., Celis, K., Kantola, J., Weldon, L. (red.), 2013. "The Oxford Handbook of Gender and Politics."

Cuboniks, L. 2018. "The Xenofeminist Manifesto: A Politics for Alienation". London: Verso.

Dhamoon, R. K. 2013. "Feminisms" i Waylen, G., Celis, K., Kantola, J., Weldon, L. (red.), 2013. "The Oxford Handbook of Gender and Politics."

Esaliasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., Wängnerud, L. (2017) Metodpraktikan. 5.uppl., Stockholm: Wolters Kluwer Sverige.

Hester, H. 2018. "Xenofeminism". Cambridge: Polity Press.

Hirschmann, N. J. 2011 "Feminism" i Klosko, George (red.), 2011. "The Oxford Handbook of the History of Political Philosophy."

Jones, E. 2019. "Feminist Technologies and Post-Capitalism: Defining and Reflecting Upon Xenofeminism" i Feminist Review, Nov 2019, Vol. 123 nr. 1, sid. 126-134.

Jämställdhetsmyndigheten 1

<https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/jamstalldhetsintegrering/sarskilt-stod-till-larosaten-myndigheter/myndigheter-med-jamstalldhetsuppdrag> [2020-05-17]

Jämställdhetsmyndigheten

2

<https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/jamstalldhetsintegrering/sarskilt-stod-till-larosaten-myndigheter/larosaten-med-jamstalldhetsuppdrag-1> [2020-05-17]

Navarro, T. 2019. "Helen Hester: 'Biology is not destiny, it can be technologically transformed'" <http://lab.cccb.org/en/helen-hester-biology-is-not-destiny-it-can-be-technologically-transformed/> [2020-05-17]

Oksala, J. 2015. "Microphysics of Power" i Disch, L., Hawkesworth, M. (red.) "The Oxford Handbook of Feminist Theory"

Polity <https://politybooks.com/bookdetail/?isbn=9781509518074> [2020-05-17]

Stockholm Pride. *Föreningen*. <https://www.stockholmpride.org/foreninger/> [2020-05-16]

SV Väst (2018). *Vad står egentligen hbtqia+ för?*. https://www.sv.se/avdelningar/sv-vast/nyheter/vad_star_egentligen_hbtqia_for/ [2020-05-16]

Zerilli, L. 2009. "Feminist Theory and the Canon of Political Thought" i Dryzek, J. S., Honig, B., Philips, A. (red.) "The Oxford Handbook of Political Theory."